

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY
1. 11. 2018 – 30. 11. 2018

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NOVELA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou občanského soudního řádu, která by měla změnit část pátou tohoto zákona upravující přezkum správních rozhodnutí.
- Nově by se měla zavést povinnost soudu vyzvat správní orgán, aby mu v určené lhůtě sdělil, zda bude v řízení uplatňovat níže vypočtená oprávnění, jinak tato oprávnění nebude moci správní orgán v řízení uplatnit. Jedná se o oprávnění správního orgánu předkládat písemná vyjádření, nahlížet do spisu, být vyrozuměn o nařízeném jednání a žádat, aby mu bylo při jednání uděleno slovo. Vždy se mu však doručí rozhodnutí ve věci samé.
- Správní orgán, který o sporu nebo jiné právní věci rozhodl, by nově neměl mít možnost v řízení činit dispoziční úkony, podávat opravné prostředky, neměl by mít nárok na náhradu nákladů řízení a nemohla by mu být uložena povinnost k náhradě nákladů řízení s výjimkou nákladů, které by jinak nebyly vznikly, jestliže je způsobil svým zaviněním nebo jestliže tyto náklady vznikly náhodou, která se mu přihodila.

(2) NOVELA ZÁKONA O OCHRANNÝCH ZNÁMKÁCH A ZÁKONA O VYMÁHÁNÍ PRÁV Z PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

- Senát schválil novelu zákona o ochranných známkách a zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů za měsíc květen a září 2018. Novela transponuje do českého právního řádu některé evropské směrnice.
- Novela ruší povinný požadavek grafického vyjádření ochranné známky, nově by tak mělo být umožněno zapsat i tzv. netradiční ochranné známky, jako jsou ochranné známky prostorové, poziční, zvukové, pohybové, holografické, dané pouze barvou apod. Novela také zavádí institut tzv. certifikační ochranné známky, tedy ochranné známky osvědčující určité vlastnosti výrobků a služeb. Dále umožňuje zápis spekulativních ochranných známek, které přihlásí přihlašovatel jako prostředek budoucího obchodu (např. název, který označuje výrobek jiného soutěžitele, ale který není registrován jako ochranná známka).
- Na základě novely nebude moci Úřad průmyslového vlastnictví zamítnout registraci ochranné známky z důvodu, že se přihlášené označení shoduje nebo má shodné prvky s jinou ochrannou známkou a bude ponecháno na vlastníkovu starší ochranné známky, zda registraci zamezí v rámci institutu námitek.

- Nová úprava předpokládá povinnost Úřadu průmyslového vlastnictví informovat vlastníka ochranné známky o dni uplynutí doby platnosti zápisu nejpozději 6 měsíců předem.
- Dále dojde ke zpřesnění pravidel pro kolize mezi označením obchodní firmou a označením ochrannou známkou. Novela stanoví, že nikdo nesmí používat označení jako název právnické osoby nebo obchodní firmy bez souhlasu vlastníka ochranné známky.
- Novela zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví zavádí ustanovení poskytující oprávněným osobám ochranu v případě porušení jejich nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství).
- Nyní by měl novelu podepsat prezident. Novela zákona ochranných známkách by měla nabýt účinnosti 1. 1. 2019 a novela zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví by měla nabýt účinnosti 15. den po vyhlášení.

(3) NOVELA ZÁKONA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ

- Poslanecká sněmovna projednává novelu zákona o nemocenském pojištění, která by měla zavést tzv. 1. etapu elektronické neschopenky.
- Nově by ošetřující lékař byl povinen hlásit rozhodnutí o vzniku a skončení dočasné pracovní neschopnosti povinně elektronicky. Dále by měl ošetřující lékař možnost rozhodovat o vzniku dočasné pracovní neschopnosti i přede dnem, kdy ji zjistil, jen s předběžným souhlasem orgánu nemocenského pojištění. Novela by měla také zaměstnavateli zkrátit lhůtu pro oznamování nástupu zaměstnance do zaměstnání zakládajícího účast na nemocenském pojištění. Zkrácení nicméně nebude vázáno na případný vznik dočasné pracovní neschopnosti u zaměstnance.

(4) NOVELA NOTÁŘSKÉHO ŘÁDU

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení novelu zákona o notářích a jejich činnosti (notářský řád), o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc září 2018. Novela implementuje do českého právního řádu rozsudek Soudního dvora Evropské unie sp. zn. C-575/16, Evropská komise v. Česká republika.
- Na základě této novely by notářskou činnost na území České republiky mohl vykonávat nejen její občan, ale i občan jakéhokoliv jiného členského státu Evropské unie, státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace.
- Novelu nyní projedná Senát.

(5) NOVELA ZÁKONA O POJISTNÉM NA VEŘEJNÉ ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

- Vláda se zabývá novelou zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, která by měla stanovit vyměřovací základ pro platbu státu za státní pojištěnce ve výši 25 % průměrné mzdy. Nyní vyměřovací základ může vláda každoročně měnit svým nařízením.

(6) NOVELA ZÁKONA O VEŘEJNÝCH REJSTRÁČÍCH PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou zákona o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, která by měla z části zpřístupnit evidenci skutečných majitelů veřejnosti, a to v rozsahu údajů o jméně, roce a měsíci narození, státu pobytu a státní příslušnosti. K údajům by měl být umožněn dálkový přístup.

(7) NOVELA ZÁKONA O ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPKY A ŘÍZENÍ O NICH A ZÁKONA O SILNIČNÍM PROVOZU

- Prezident podepsal návrh novely zákona o silničním provozu, která upravuje podmínky vydání příkazu na místě a možnost uložit správní trest napomenutí příkazem na místě.
- Novela stanoví, že příkazem na místě lze uložit pokutu pouze v případě, že přestupek nelze vyřídit domluvou. Správní orgán tedy před rozhodnutím o přestupku příkazem na místě nejprve zváží, zda k projednání přestupku nestačí domluva vzhledem k jeho závažnosti a osobě pachatele. V případě, že nebude možné vyřešit věc domluvou, správní orgán bude moci uložit pokutu příkazovým blokem za stanovených podmínek: obviněný souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Pokud obviněný nebude souhlasit s vydáním příkazového bloku, přestupek bude oznámen příslušnému správnímu orgánu, který zahájí řízení o přestupku. Dále novela vypouští možnost uložit správní trest napomenutí příkazem na místě.
- Novela by měla nabýt účinnosti 1. 1. 2019.

(8) NOVELA AUTORSKÉHO ZÁKONA

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení novelu autorského zákona, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc únor 2018. Novela umožňuje odstranění právních překážek pro získání přístupu k autorským dílům ve formátech přizpůsobeným osobám nevidomým či jinak zrakově postiženým. Tyto osoby by dle novely mohly být oprávněny zhotovovat rozmnoženiny autorských děl pro vlastní potřebu.
- Nyní se novelou bude zabývat Senát.

(9) NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení novelu zákona o sociálních službách, která by měla zvýšit příspěvek na péči ve stupni závislosti IV (úplná závislost) z částky 13.200,- Kč měsíčně na 19.200,- Kč měsíčně u osob, které nevyužívají pobytové služby sociální péče.

(10) NOVELA ZÁKONA O DANI Z PŘIDANÉ HODNOTY

- Prezident podepsal novelu zákona o dani z přidané hodnoty, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc září 2018.
- Novela rozšiřuje případy, kdy se nepoužije ustanovení, na základě něhož se plnění služby trvající déle než 12 měsíců považuje za uskutečněné vždy k poslednímu dni každého kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém bylo poskytování služby zahájeno, a to i na službu, která je poskytována na základě zákona nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci třetí osobě, pokud úplatu za poskytnutí této služby hradí stát.
- Nová úprava se tedy vztahuje i na poskytování právních služeb takzvaným ustanoveným advokátem. Bude-li tedy poskytování právních služeb trvat déle než 12 měsíců, za okamžik zdanitelného plnění bude považován den úhrady odměny.
- Nyní by měl novelu podepsat prezident. Novela by měla nabýt účinnosti 1. 1. 2019.

(11) NOVELA ZÁKONA O SMĚNÁRENSKÉ ČINNOSTI A ZÁKONA O PLATEBNÍM STYKU

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení návrh novely zákona o směnářské činnosti a zákona o platebním styku, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů za měsíc květen a září 2018. Novela je reakcí na nekalé praktiky některých směnářů při jednání se zahraničními turisty.
- Novela umožňuje zákazníkům do dvou hodin od výměny peněz ve směnárně odstoupit od transakce při předložení dokladu o směně peněz, avšak pouze do částky ve výši 1.000,- EUR.
- Nyní se novelou bude zabývat Senát.

(12) NOVELA ZÁKONÍKU PRÁCE A DALŠÍCH ZÁKONŮ

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení návrh novely zákoníku práce, která by měla zrušit institut „karenční doby“, po kterou se v případě dočasné pracovní neschopnosti neposkytuje osobě v zaměstnaneckém nebo služebním poměru náhrada mzdy nebo platu, případně plat či jiný příjem. Zároveň se v zákoně o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti navrhuje snížení pojistného placené na nemocenské pojištění zaměstnavatelem nebo osobou samostatně výdělečně činnou.

- Nyní se novelou bude zabývat Senát.

(13) NOVELA ZÁKONÍKU PRÁCE II.

- Poslanecká sněmovna se bude zabývat novelou zákoníku práce, která by měla prodloužit délku základní výměry dovolené ze 4 týdnů na 5 týdnů za kalendářní rok.

(14) NOVELA ZÁKONA O LÉČIVECH

- Poslanecká sněmovna schválila v 1. čtení novelu zákona o léčivech, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červen 2018. Novela má zavést tzv. lékový záznam pacienta umožňující lékařům a lékárníkům získávat údaje o léčivech, který byly pacientovi předepsány, a to na základě výslovného souhlasu pacienta.

(15) NOVELA ZÁKONA O DANI Z PŘIDANÉ HODNOTY II

- Poslanecká sněmovna schválila ve 2. čtení novelu zákona o dani z přidané hodnoty, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc září 2018. Novela přesouvá jízdné ve veřejné dopravě z první snížené sazby daně (15 %) do druhé snížené sazby daně (10 %).

(B) OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

(1) POKYNY EVROPSKÉHO SBORU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ (EDPB) Č. 3/2018 K TERITORIÁLNÍ PŮSOBNOSTI GDPR

- EDPB dne 27. 11. 2018 zveřejnil a předložil k veřejné konzultaci pokyny č. 3/2018, které se podrobně zabývají místní působností GDPR. Zejména otázkou, v jakých případech se uplatní GDPR na správce či zpracovatele ze zemí mimo Evropskou unii. EDPB v nově vydaných pokynech analyzuje různé scénáře, které v závislosti na typu zpracovatelských aktivit, entitách vykonávajících zpracovatelské aktivity nebo umístění těchto entit mohou vyžadovat extraterritoriální aplikaci GDPR. Pokyny také objasňují požadavky kladené na určení zástupců pro správce nebo zpracovatele, kteří nejsou usazení v Evropské unii, ale jsou zapojeni ve zpracovatelských aktivitách spadajících pod GDPR.
- Návrh pokynů je k dispozici [zde](#) (v anglickém jazyce). Veřejnost se k návrhu může vyjadřovat do 18. ledna 2019.

(C) JUDIKATURA

(1) PROHLÁŠENÍ KONKURZU JAKO DŮVOD PRO OSVOBOZENÍ OD SOUDNÍHO POPLATKU

(nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1060/18)

- Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti a zrušil usnesení obecných soudů, kterými byla zamítnuta žádost stěžovatele o osvobození od soudního poplatku při podání odvolání. Stěžovatel ve své žádosti o osvobození od soudního poplatku tvrdil, že nemá dostatečné finanční prostředky na jeho zaplacení, protože je bez příjmů, a navíc byl ohledně jeho osoby prohlášen konkurz.
- Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy porušily právo stěžovatele na spravedlivý proces, když při posuzování žádosti o osvobození od soudního poplatku opomenuly skutečnost, že se žadatel nacházel v konkurzu. Podle § 111 insolvenčního zákona je stěžovatel povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet. Za dané situace stěžovatel ani v případě, že by disponoval potřebnými finančními prostředky, není oprávněn je vydat na zaplacení soudního poplatku. Právě tato hlediska měly soudy vzít v potaz, neboť jejich zhodnocení je v posuzované věci klíčové pro naplnění práva stěžovatele na přístup k soudu. Ústavní soud uzavřel, že při posuzování podmínek pro osvobození od soudního poplatku musí soudy zohlednit, že byl na majetek stěžovatele prohlášen konkurs a pod majetkové poměry účastníka řízení zahrnout i dispoziční oprávnění účastníka řízení vyplývající z předmětného insolvenčního řízení.

(2) TZV. ALTERNATIVA FACULTAS U NÁROKU NA NÁHRADU ŠKODY

(usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2311/2018)

- Podstatou žalobního petitu v podobě tzv. alternativa facultas je podle názoru Nejvyššího soudu situace, kdy žalobce projevuje ochotu přijmout od žalovaného namísto plnění, které mu podle právního předpisu nebo smlouvy náleží, plnění jiné, na které nemá podle hmotného práva nárok. Žalovaný má tak na výběr, jakým způsobem svou povinnost splní. Z toho pak plyne, že je-li primárnímu petitu vyhověno, stanoví soud též plnění náhradní. Jestliže však primárnímu petitu vyhovět nelze, nelze současně přiznat ani nárok na náhradní plnění. V posuzované věci byl primárním petitum uplatněn nárok na náhradu škody uvedením do původního stavu a na úvaze žalovaného bylo ponecháno, zda se této povinnosti zprostí zaplacením peněžité částky. Vzhledem k tomu, že hmotné právo v případě odpovědnosti za škodu alternativní plnění nestanoví, neboť výběr způsobu náhrady má v rukou žalobce, posoudil Nejvyšší soud petit v dané věci jako tzv. petit alternativa facultas.

(3) PRODLUŽOVÁNÍ SMLOUVY O VÝPŮJČCE A ZÁSADA SMLUVNÍ VOLNOSTI

(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 5166/2017)

- Nejvyšší soud rozhodl, že pokud byla smlouva o výpůjčce nemovitosti uzavřena na dobu jednoho roku a ze smlouvy nevyplývá, že by existoval nárok na její prodloužení, musí nájemce při zachování obvyklé opatrnosti počítat s tím, že smlouva prodloužena nebude. Skutečnost, že jedna

ze stran odmítla výpůjčku prodloužit, neporušila žádnou smluvní či zákonnou povinnost. Jedná se jen o realizaci zásady smluvní volnosti, tedy možnosti osoby vlastní vůlí ovlivňovat a určovat své postavení v právních vztazích, zvláště pak v závazkových právních vztazích, kde se projevuje tato zásada nejvíce.

(4) POZASTAVENÍ ŘIDIČSKÉHO OPRAVNĚNÍ ZA ÚČELEM VYMOŽENÍ DLUHU NA VÝŽIVNÉM NELZE UKONČIT OKAMŽIKEM NABYTÍ ZLETILOSTI DÍTĚTE (nález Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 50/18)

- Ústavní soud se zabýval ústavní stížností dvou mladých dospělých, kteří se po svém otci domáhali dlužného výživného. Soudní exekutor vydal exekuční příkaz, jímž rozhodl o pozastavení řidičského oprávnění otce stěžovatelů. Okresní soud usnesením exekuci pozastavením řidičského oprávnění povinného částečně zastavil, neboť oba oprávnění nabyli zletilosti, a tudíž podle něj odpadla podmínka pro realizaci exekuce uvedeným způsobem. Odvolací i dovolací soud závěry soudu prvního stupně potvrdily.
- Ústavní soud ale dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná, neboť obecné soudy zasáhly do práva stěžovatelů na soudní ochranu a na zvláštní ochranu dětí a mladistvých. Exekuce pozastavením řidičského oprávnění je svou podstatou odlišná od jiných způsobů provedení exekuce, neboť se nejedná ani o zajišťovací, ani o realizační způsob exekuce, který by vedl k přímému vynucení povinnosti. Tento způsob má donucovací charakter a povinný jím má být natolik omezen v běžném životě, aby ho to přimělo k urychlené úhradě nedoplatku na výživném. Jde tedy o závažný zásah do práv povinného bez zjevné souvislosti s vymáhanou pohledávkou, který je odůvodněn právě významem zájmu ochrany dětí a mladistvých, k němuž má tento institut sloužit. Nabytím zletilosti dítěte se však nemění podstata pohledávky, která je stále nedoplatkem výživného na nezletilé dítě a je zájem na tom, aby byly řádně vymoženy pohledávky, které dítěti vznikly za dobu trvání nezletilosti vůči jiným osobám, tím spíše jde-li o pohledávky vůči jeho rodiči, tedy osobě, která by měla jeho vstup do dospělosti usnadňovat, a nikoliv komplikovat.

(5) NÁHRADA ŠKODY ZPŮSOBENÁ PROTIPRÁVNÍM POKYNEM NADŘÍZENÉHO ZAMĚSTNANCE (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3157/2017)

- Nejvyšší soud dospěl k závěru, že splní-li zaměstnanec pokyn nadřízeného zaměstnance, který není v souladu s právními předpisy, a zaměstnavatel tím vznikne škoda, je třeba vzít na vědomí, že z hlediska posouzení odpovědnosti zaměstnance za škodu není samo o sobě významné, že podle zákoníku práce není zaměstnanec tímto pokynem vázán (tj. není povinen jej splnit). Nelze považovat za jedinou příčinu vzniku škody protiprávní jednání zaměstnance, nýbrž příčinou vzniku škody je třeba spatřovat rovněž v porušení povinností ze strany zaměstnavatele – tím, že nadřízený zaměstnanec vydal pokyn, který nebyl v souladu s právními předpisy. Mělo by tedy dojít k poměrnému omezení odpovědnosti zaměstnance z důvodu spoluodpovědnosti zaměstnavatele.

**(6) SOUDNÍ PŘEZKUM USNESENÍ VALNÉ HROMADY, KTERÉ NEBYLO PŘIJATO
(usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3439/2017)**

- Nejvyšší soud v této věci rozhodoval o tom, zda se lze žalobou dle § 428 a násl. zákona o obchodních korporacích domáhat neplatnosti rozhodnutí valné hromady o nepřijetí navrženého usnesení. V tomto případě se jednalo o nepřijetí usnesení o odvolání člena představenstva akciové společnosti.
- Podle názoru Nejvyššího soudu nejde o projev vůle valné hromady nejen v případě, kdy akcionáři na valné hromadě vůbec nehlasovali, ale i v případě, kdy akcionáři o určité otázce hlasovali, ale navržené usnesení nebylo přijato. Nepřijetí usnesení o odvolání člena představenstva z funkce dle Nejvyššího soudu nezakládá existenci usnesení opačného, tj. usnesení o neodvolání člena představenstva, jehož platnost by mohla být soudem přezkoumávána podle § 428 a násl. zákona o obchodních korporacích. Navrhovatel měl dle názoru Nejvyššího soudu v posuzované věci k dispozici jiné způsobilé prostředky právní ochrany. Jednak měl možnost podat určovací žalobu, že valná hromada přijala usnesení o odvolání člena představenstva podle § 80 občanského soudního řádu, jednak mohl zahájit řízení ve věci zneužití hlasovacího práva k újmě celku podle § 212 odst. 2 občanského zákoníku.